

Αττική κεραμική:

Μελανόμορφος κι Ερυθρόμορφος ρυθμός

Χαρακτηριστικά αρχαϊκής περιόδου (περ. 610-480πΧ)

Υποχώρηση επιδράσεων από την τέχνη της Ανατολής

Ανάδυση ενιαίου ελληνικού πολιτισμού

Πρωτοκαθεδρία μεγάλων εργαστηρίων, π.χ. Αττική για την κεραμική, Πελοπόννησος για τη μεταλλοτεχνία

Άνθιση πόλεων της ηπειρωτικής Ελλάδας, εδραίωση τυραννίας στις περισσότερες και σταδιακά εμφάνιση δημοκρατίας στην Αθήνα

Νησιά και Μ. Ασία: υπό την επιρροή/κυριαρχία της Λυδίας και της Περσίας – συχνά ανατολίτες πάτρωνες τεχνών (π.χ. Κροίσος), διασπορά καλλιτεχνών από την Ιωνία στην Ελλάδα και δυτικότερα, πχ. Ετρουρία

Εμπορικές και πολιτισμικές ανταλλαγές Ελλήνων με ξένους σε όλη τη Μεσόγειο, διείσδυση σε παγιωμένα δίκτυα, πχ Φοινίκων. Ανοιχτά μέτωπα: Καρχηδόνα στα Δυτικά και Πέρσες στα Ανατολικά → συναίσθηση ελληνικής ταυτότητας εναντίον αλλόφυλων / βαρβάρων

→ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΑΥΤΟΠΕΠΟΙΟΘΗΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΑΘΜΟΣ - - 480 πΧ

Ναυμαχία της Σαλαμίνας και Μάχη της Ιμέρας - - -> ποιός ο λόγος τονισμού του «ταυτόχρονου»;;;

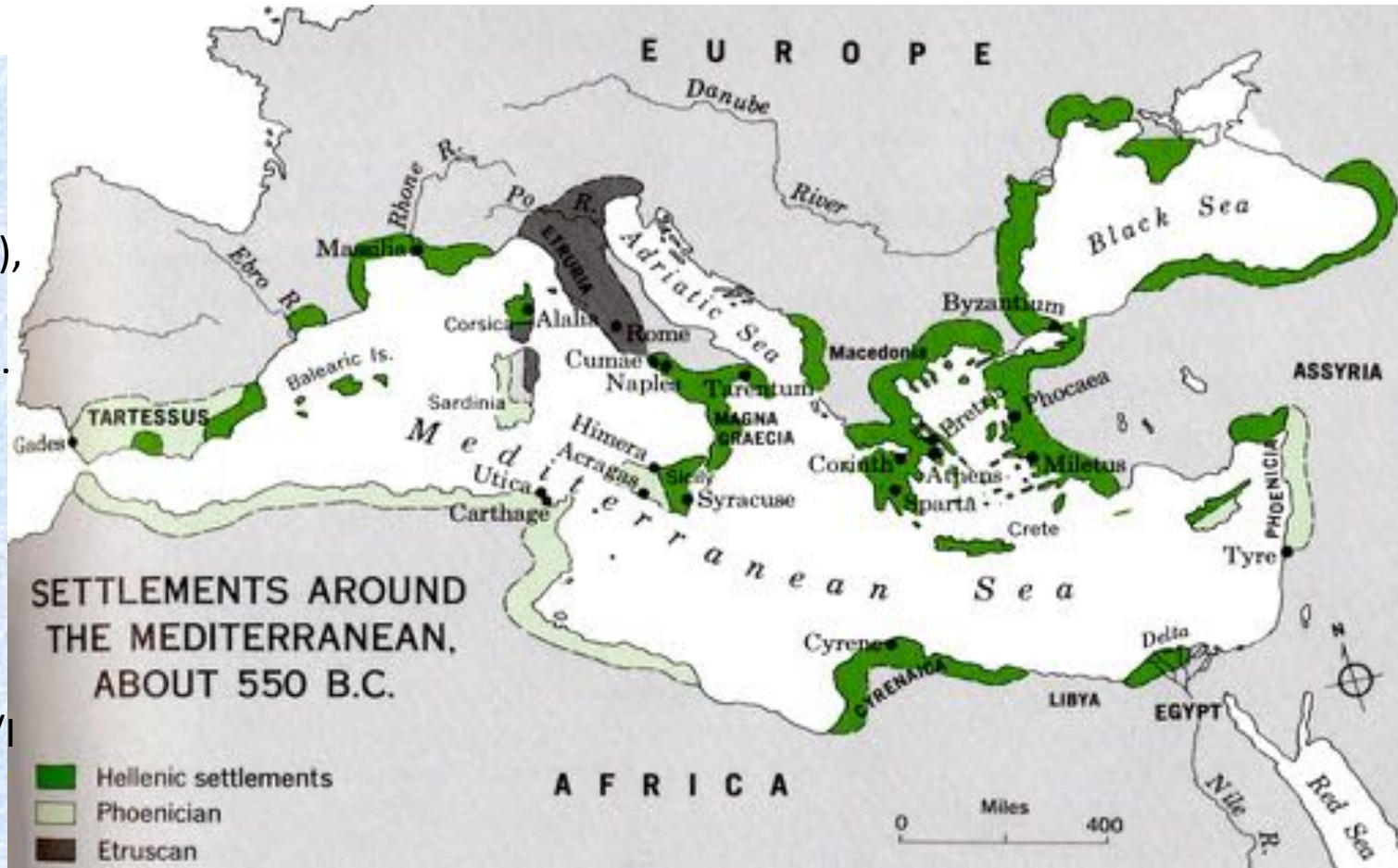
Νέες πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις → ανάπτυξη μνημειακής τέχνης και ταπεινής κεραμικής λόγω εμπορίου.

Πάτρωνας πλέον όχι ο τύραννος και η αυλή του αλλά το κράτος

Αριστοκρατική τάξη και κοινωνική προβολή του κοινωνικού και πολιτισμικού ιδεώδους

Λέξεις κλειδιά:
Ετρουρία (Β. Ιταλία),
Μεγάλη Ελλάδα (Ν. Ιταλία & Σικελία),
Ιωνία (κεντρικό τμήμα Μ. Ασίας),
Φοίνικες (Συρία/Παλαιστίνη/Ισραήλ)

Γεωγραφική και χρονολογική έκταση των αρχαίων ελληνικών αγγείων
 (Περίπου από το 1100πΧ έως το 30 πΧ σε μια έκταση που καλύπτει το σημερινό ελλαδικό χώρο, παράλια Μικράς Ασίας, αποικίες σε όλη τη Μεσόγειο)

<https://www.youtube.com/watch?v=WhPW50r07L8>

https://www.youtube.com/watch?v=FpLPx_AkI7Y

Κατασκευή Αττικών αγγείων αρχαϊκής και κλασικής εποχής

Πηλός: εξαιρετικής ποιότητας, πορτοκαλί/κόκκινο χρώμα μετά την όπτηση
Εξόρυξη, καθαρισμός, πλάσιμο

Σήκωμα στον τροχό
Σταδιακό «χτίσιμο» αγγείου

Επίχρισμα/γάνωμα και μεταλλικά στοιχεία
«Χρώμα» = κεραμικό χρώμα ΔΗΛΑΔΗ ΠΑΧΥΡΡΕΥΣΤΟΣ ΠΗΛΟΣ
- μαύρο, ιώδες/κόκκινο, λευκό

Στέγνωμα

Όπτηση
Τρία στάδια:

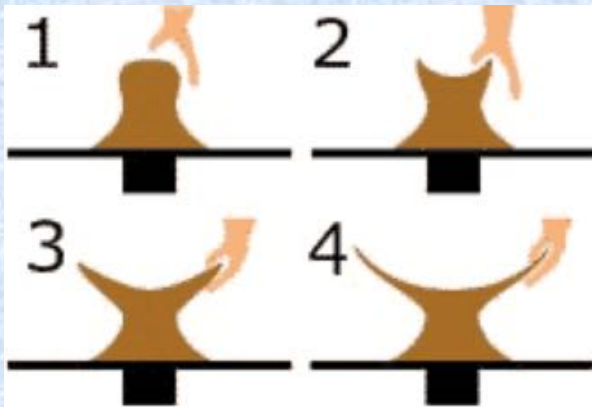
800C οξείδωση – όλα κόκκινα

950C αναγωγή (έλλειψη αέρα, πρόσθεση χλωρών κλαδιών)
- όλα μαύρα και υαλωμένα

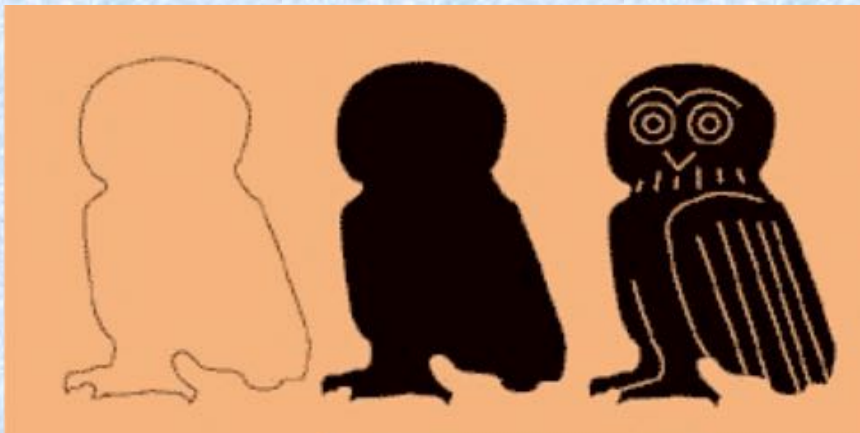
Εισροή αέρα, οξείδωση – μαύρα και κόκκινα μέρη

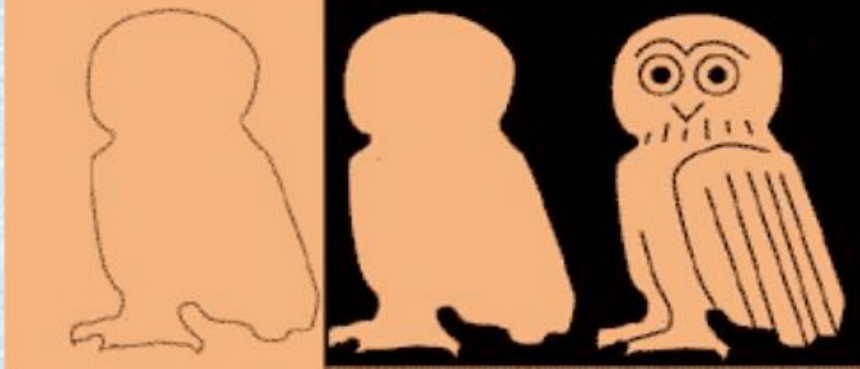
Στάδια κατασκευής Αττικών αγγείων

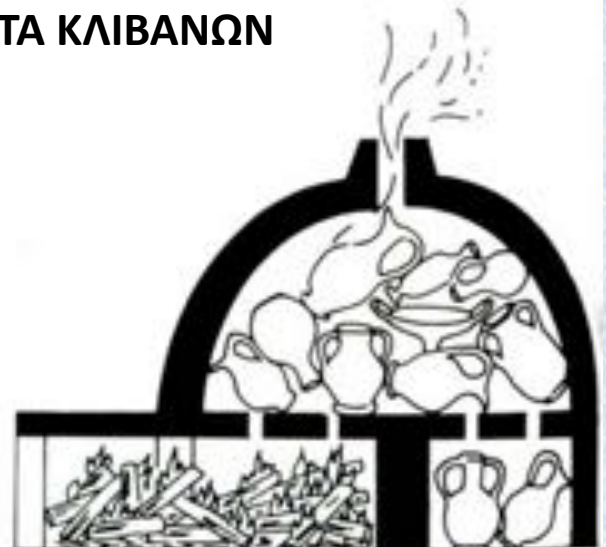
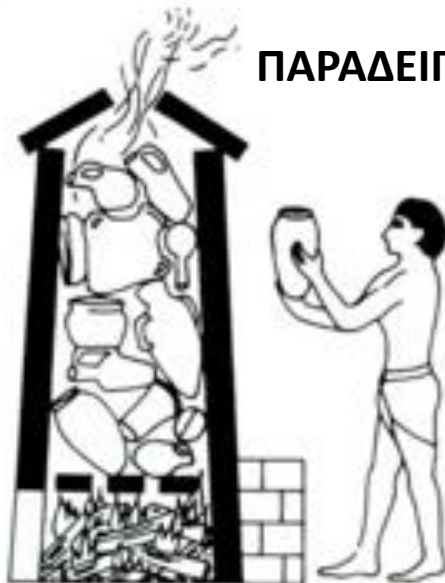
Στάδια μελανόμορφης τεχνικής

Στάδια ερυθρόμορφης τεχνικής

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΛΙΒΑΝΩΝ

Μελανόμορφος Ρυθμός

Εφευρέθηκε στην Κόρινθο, τελειοποιήθηκε στην Αθήνα

Ένα αγγείο λέγεται μελανόμορφο μόνο όταν:

Ο αγγειογράφος έχει προσχεδιάσει τη «σκιά» της μορφής πριν από την όπτηση

Οι λεπτομέρειες έχουν αποδοθεί με χάραξη στο γάνωμα

Υπάρχει επίθετο ιώδες και λευκό χρώμα

Τα παραπάνω στοιχεία οδηγούν σε εναλλαγή όγκου και γραμμής

Αττικός μελανόμορφος
αμφορέας του Ζωγράφου
του Νέσσου, Τέλη 7^{ου} αι πΧ
Ηρακλής και Νέσος
Περσέας και Γοργόνες

Δίνος (ή λέβητας)
του Ζωγράφου των Γοργόνων
(«Μαθητής» του Ζ του Νέσσου)
Πάνω σε υποστατό
Περ. 600 πΧ

Πιο πολλές εξαγωγές

Ποιά η χρήση του αγγείου;;;

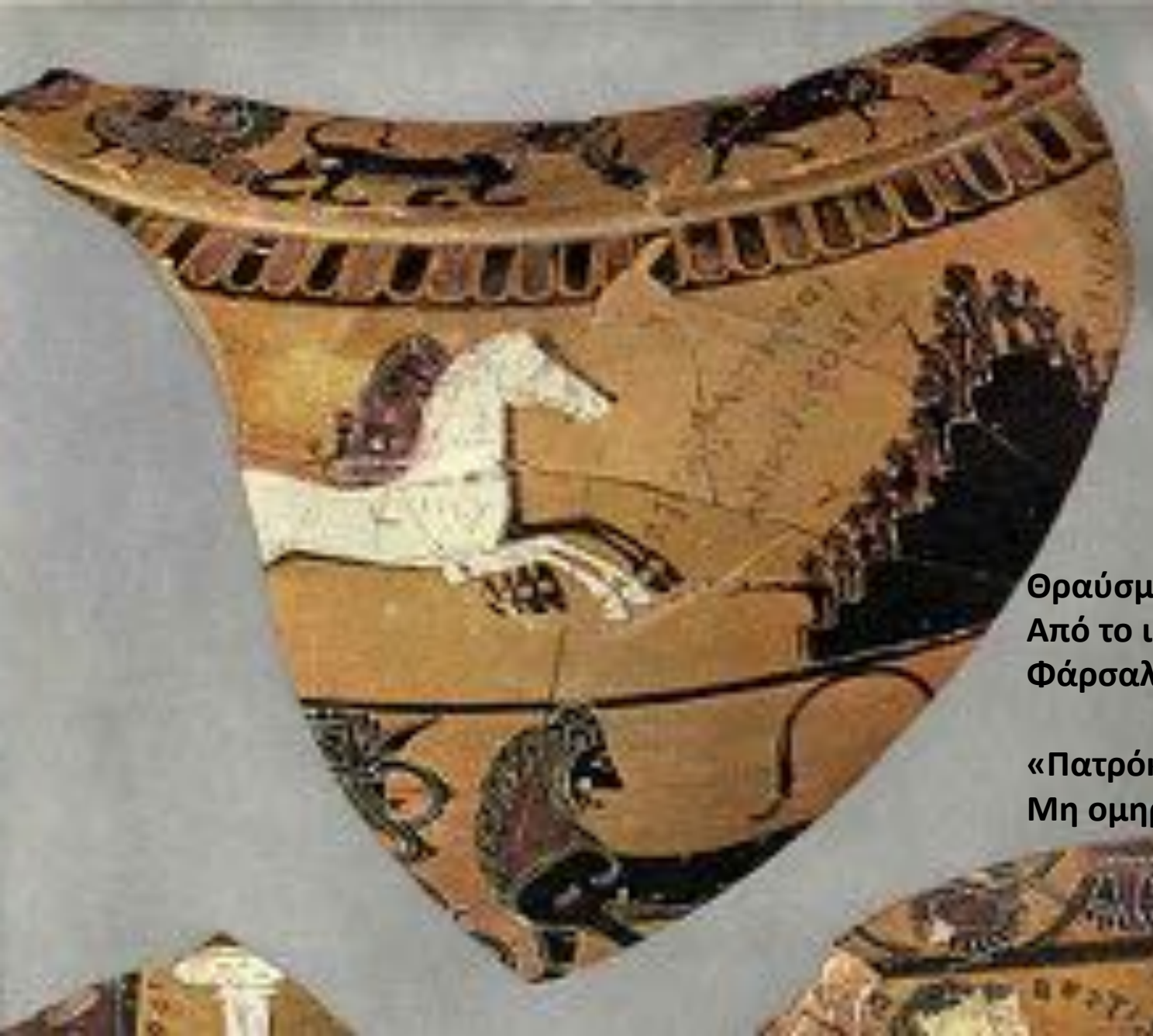
Αττικός Λέβητας σε υποστατό (στήριγμα) του Σοφίλου, α' τετ. 6^{ου} αι πΧ – από την Ετρουρία -> **τί μας δείχνει αυτό?????**
Ο 1^{ος} αθηναίος αγγειοπλάστης που υπογράφει το έργο του Γάμος Πηλέα και Θέτιδας (ενιαίο θέμα)

Επιγραφές: ΓΡΑΠΤΕΣ (όπως εδώ) δηλ. με πηλόχρωμα τοποθετημένες πριν την όπτηση - - dipinti
ΕΓΧΑΡΑΚΤΕΣ, δηλ. μετά την κατασκευή - - graffiti

ΕΓΡΑΦΣΕΝ + ΕΠΟΙΕΣΕΝ
ΕΔΩ: ΣΟΦΙΛΟΣ Μ'ΕΓΡΑΦΣΕΝ

**Θραύσμα δίνου του Σοφίλου
Από το ιερό της Θέτιδας στα
Φάρσαλα, 600-590 πΧ**

**«Πατρόκλου Άθλα»
Μη ομηρική παράδοση**

Αμφορείς με προτομές αλόγων,
560-550 πΧ

Ποσειδώνας, Δήμητρα, ιππείς,
Παναθήναια (566), χθόνιος συμβολισμός...
Εντός και εκτός Αθηνών

600-550 πΧ ίσως και αργότερα

Κύλικά τύπου Κωμαστών, του Ζωγράφου ΚΥ

Περ. 590-580 πΧ

Λέξεις κλειδιά: κωμαστές, κυλικογράφοι, χορός/παράσταση, πρόσθετα ανατομικά τμήματα

Κύλικα τύπου Σιάννων του Ζωγράφου της Χαϊδελβέργης, περ. 570-560 πΧ
Χίμαιρα και Βελλερεφόντης

Κύλικα τύπου Σιάννα, περ. 575 πΧ

Χειλεωτή κύλικα, μέσα 6^{ου} αι πΧ

Ταινιωτή κύλικα, μέσα 6ου αι πΧ

Αττικός ελικωτός κρατήρας
Εργότιμος (αγγειοπλάστης)
και Κλειτίας (αγγειογράφος)
Από το Chiusi της Ετρουρίας
Γνωστό και ως αγγείο
Φρανσουά, από τον πρώτο
ανασκαφέα
Περ. 575 πΧ - Υ 66εκ

«Α όψη»

273 μορφές
120+ επιγραφές

Εξειδικευμένες υπογραφές

Κι ο μέγας απών: Ηρακλής!

**Κυνήγι Καλυδώνιου
κάπρου**

Πατρόκλου Άθλα

Γάμος Πηλέα και Θέτιδος

**Θάνατος του Τρωίλου
από τον Αχιλλέα**

**Ζωφόρος με ζώα
και τέρατα**

Πυγμαίοι και γέραννοι

Το αγγείο François, 575 πΧ

Θησέας στην Κρήτη/Δήλο;

Κενταυρομαχία

Γάμος Πηλέα και Θέτιδος

Επιστροφή Ηφαίστου

**Ζωφόρος με ζώα
και τέρατα**

Πυγμαίοι και γέρανοι

Το αγγείο François, 575 πΧ – Β' όψη

Οι γάμοι του Πηλέα και της Θέτιδας (Επαύλια)

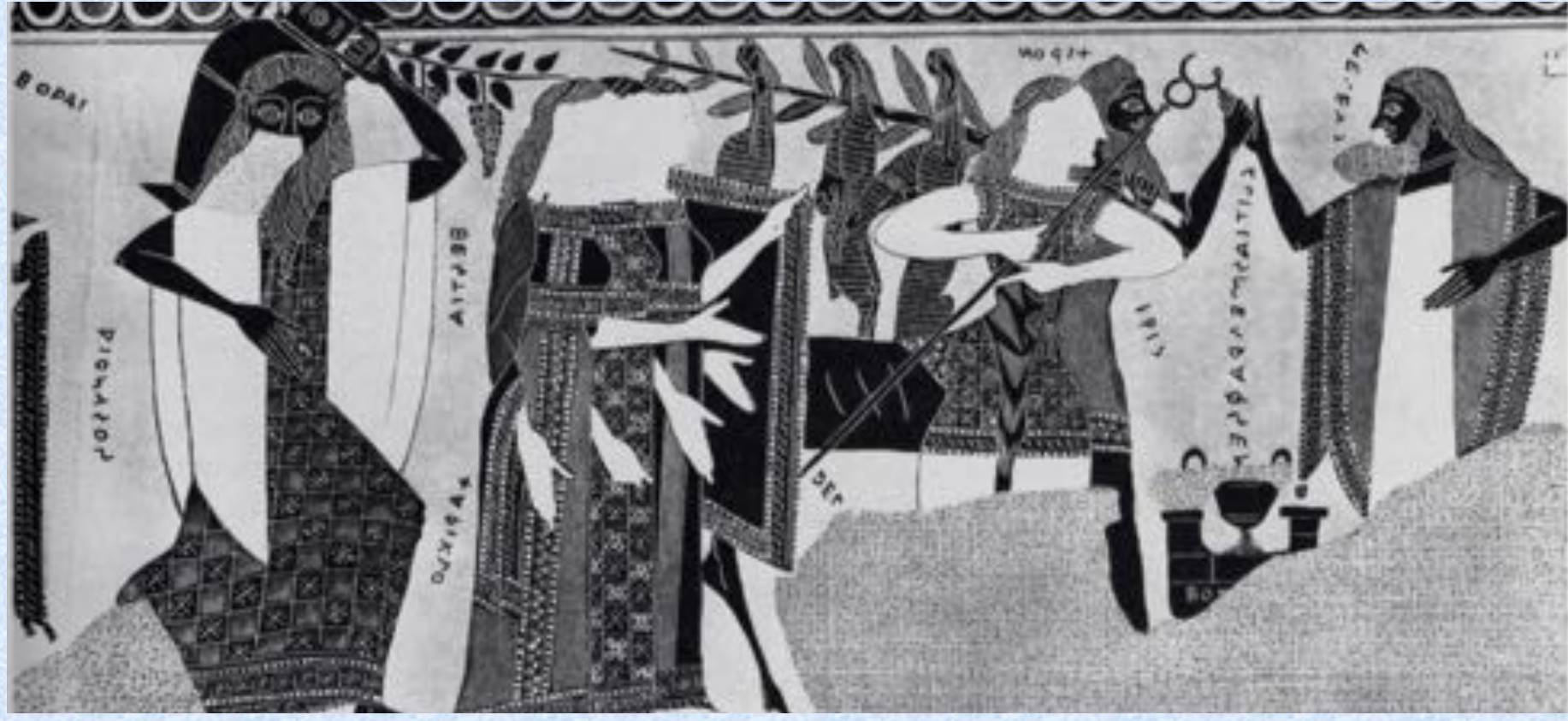
Πηλέας, Θέτις, Χείρων, Ίρις, Χαρικλώ, Εστία, Δήμητρα, Διόνυσος,
Ώρες (ομηρικός «φάρος»), Μουσες (Καλλιόπη, Χορική ποίηση και Στησίχορος)
Αντί για Τερψιχόρη – Στησιχόρη
Και θεϊκά ζεύγη: Δίας και Ήρα, Ποσειδών και Αμφιτρίτη κάτω από τις λαβές

Κλειτίας εγραψεν – Εργότιμος εποίησεν

Ερμής και Μαία, Μοίρες, Αθηνά, Άρτεμις, στο τέλος ο Ήφαιστος κοντά στη θέτιδα

Επιστροφή Ηφαίστου στον Όλυμπο

Λαβή: Άρτεμις ως Πότνια Θηρών και Αίαντας με το σώμα το Αχιλλέα

Σθενώ και Ευρυάλη πετούν πάνω
από το στόμιο του κρατήρα

Αττικός σφαιρικός αρύβαλλος. Υ. 8εκ
Πυγμαίοι και Γέρανοι – Σάτυροι με
πονηρά ονόματα – Περσεύς και Ερμής
Υπογραφή «Νέαρχος εποισενμε»

Η κόρη του Αντήνορος, περ. 530 πΧ – ανάθημα Νεάρχου
«Νέαρχος ανέθεκε[ν ho κεραμε]-. υς ἔργον ἀπαρχέν τάθ[εναίαι].
Ἄντένορ ἐπ[οίεσεν η] ο Εὐμάρος τ[ὸ ἄγαλμα]

Τρεις Χαρακτηριστικοί Αττικοί Μελανόμορφοι Αγγειογράφοι

Λυδός – 2 ενεπίγραφα «ο λυδός», 560 - 540 πΧ

Άμασης – 12-13 ενυπόγραφα, πάντα με εποίησεν, 560/550
– 530-525, ίσως και 520 πΧ

Χαρακτηριστικός ο αμφορέας με λαιμό με φουσκωτό σώμα
****Ζωγράφος του Άμαση**** - σχέση με Αίγυπτο;

Μελανόμορφος κιονωτός
Κρατήρας του Λυδού
550 πΧ

Εξηκίας – 14 ενεπίγραφα σε όλα πλην δύο το «εποίησεν».
Και αγγειοπλάστης και αγγειογράφος. Εισάγει νέα σχήματα
π.χ. Καλυκωτός κρατήρας

Αμφορέας του Ζωγράφου
του Άμαση
530-520 πΧ
Διόνυσος και Μαινάδες

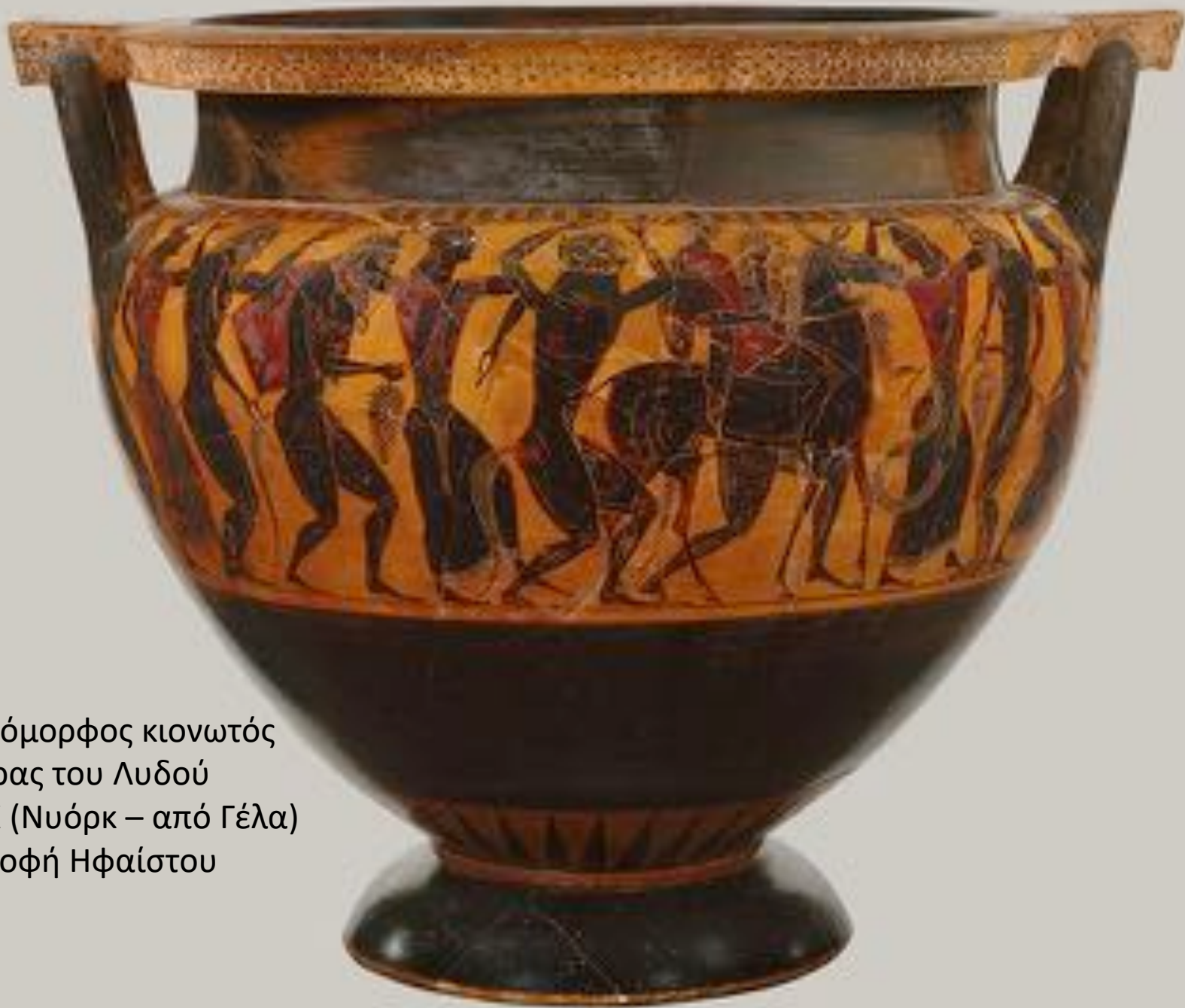
Αμφορέας του Εξηκία
540-530 πΧ

Αίας και Αχιλλέας παίζουν πεσσούς
Σκορ: 4 -3

Άγνωστο από τις πηγές

Διπλή υπογραφή εγραψεν και εποίησεν
Σε δυο σημεία του αγγείου

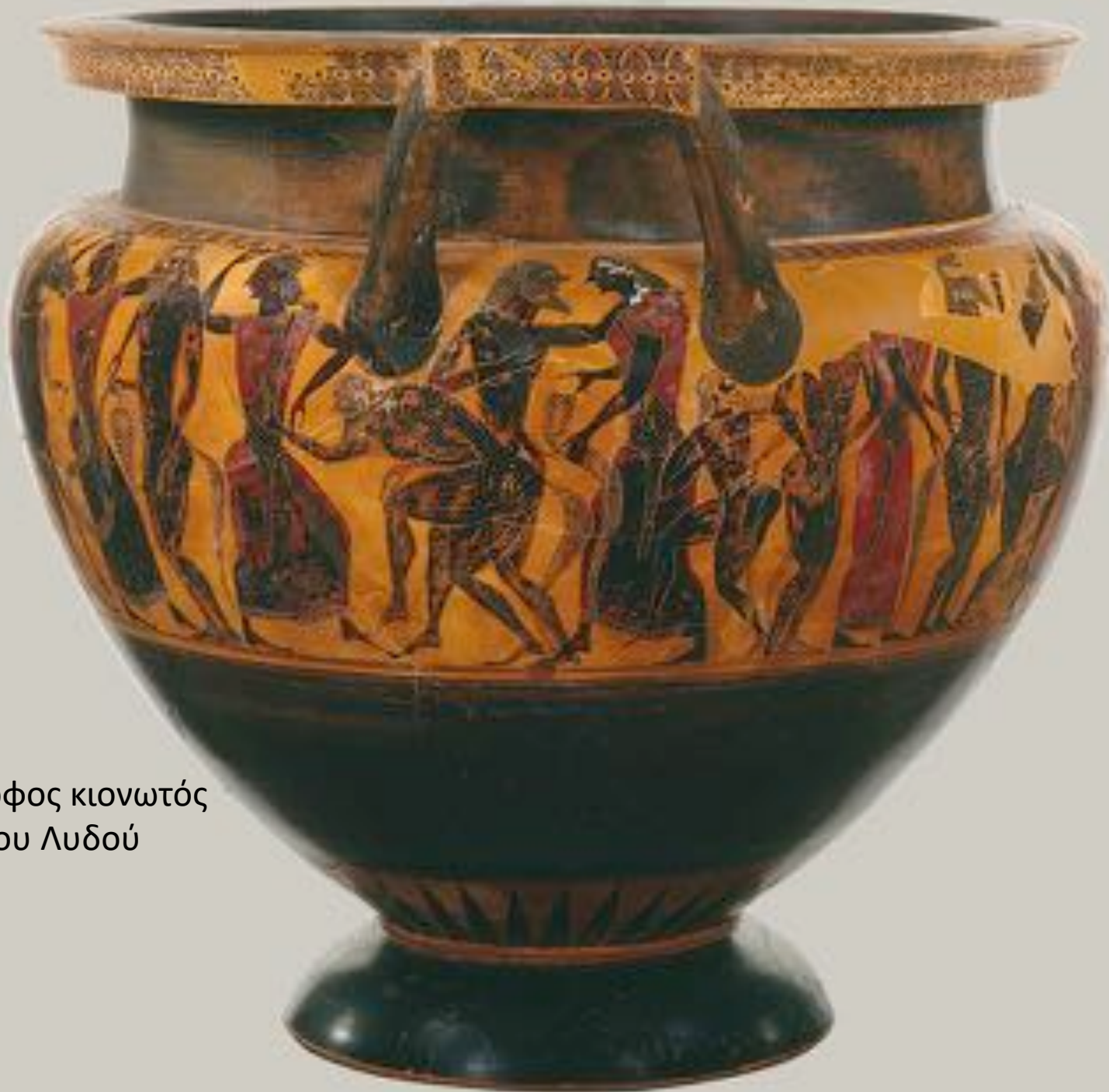

Μελανόμορφος κιονωτός
Κρατήρας του Λυδού
550 πΧ (Νυόρκ – από Γέλα)
Επιστροφή Ηφαίστου

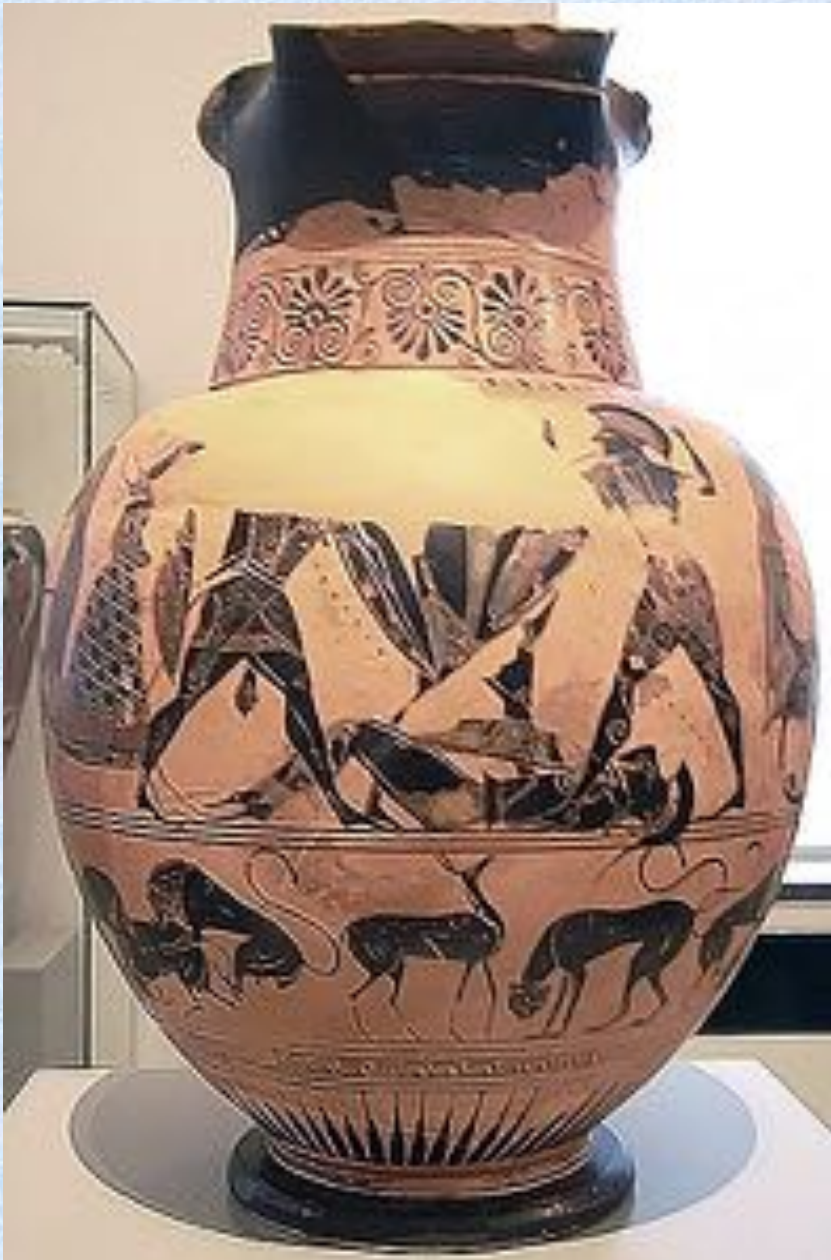
Μελανόμορφος κιονωτός
Κρατήρας του Λυδού
550 πΧ

Μελανόμορφος κιονωτός
Κρατήρας του Λυδού
550 πΧ

Μελανόμορφος κιονωτός
Κρατήρας του Λυδού
550 πΧ

Οινοχόη του Λυδού
Κόλχος εποίησε – Λυδός έγραψεν
560 πΧ (Βερολίνο)

Αγγείο τρυκ

Ηρακλής και Άρης μονομαχούν
πάνω από τον Κύκνο

**Περίγραμμα Αθηνάς!

Οινοχόη του Λυδού
Κόλχος εποίησε – Λυδός έγγραφσεν
560 πΧ (Βερολίνο)

Αμφορέας-Ψυκτήρας του Λυδού
Αμφορέας τύπου Β με προχοή
Περ. 550 πΧ

Διόνυσος με θίασο: σάτυροι και μαινάδες

Αμφορέας-ψυκτήρας του Λυδού, περ. 550 πΧ - ανάπτυσμα

Τρεις Χαρακτηριστικοί Αττικοί Μελανόμορφοι Αγγειογράφοι

Λυδός – 2 ενεπίγραφα «ο λυδός», 560 - 540 πΧ

Άμασης – 12-13 ενυπόγραφα, πάντα με εποίησεν, 560/550
– 530-525, ίσως και 520 πΧ

Χαρακτηριστικός ο αμφορέα με λαιμό με φουσκωτό σώμα
****Ζωγράφος του Άμαση**** - σχέση με Αίγυπτο;

Μελανόμορφος κιονωτός
Κρατήρας του Λυδού
550 πΧ

Εξηκίας – 14 ενεπίγραφα σε όλα πλην δύο το «εποίησεν».
Και αγγειοπλάστης και αγγειογράφος. Εισάγει νέα σχήματα
π.χ. Καλυκωτός κρατήρας

Αμφορέας του Ζωγράφου
του Άμαση
530-520 πΧ
Διόνυσος και Μαινάδες

Αμφορέας του Εξηκία
540-530 πΧ

Αίας και Αχιλλέας παίζουν πεσσούς
Σκορ: 4 -3

Άγνωστο από τις πηγές

Διπλή υπογραφή εγραψεν και εποίησεν
Σε δυο σημεία του αγγείου

Όλπη του Ζωγράφου του Άμαση,
530 πΧ – Εισαγωγή του Ηρακλή στον Όλυμπο
ΑΜΑΣΙΣ ΜΕΠΟΙΕ..Ν

Αμφορέας του Ζωγράφου του Άμαση, περ. 530 πΧ – ληνός τρύγος

Παραλλαγή τύπου Α
Με τριβαθμιδωτή βάση
Τετράγωνη διατομή λαβών

Ενιαίος αμφορέας του Ζωγράφου
Του Άμαση, περ. 540-530 πΧ

Οπλισμός Αχιλλέα

Ενιαίος αμφορέας του Ζωγράφου
Του Άμαση, περ. 540 πΧ

Αναχώρηση πολεμιστή – Αχιλλέας;

Ο λεγόμενος Κροίσος από την Ανάβυσσο,
Περ. 530 πΧ

Αμφορέας Α του Ζωγράφου
του Άμαση
530-520 πΧ
Διόνυσος και Μαινάδες

Περίγραμμα

Δορά πάνθηρα

Λήκυθος του Ζωγράφου του Άμαση
Περ. 530-520 πΧ
Σκηνή γυναικωνίτη

Λήκυθος του Ζωγράφου του Άμαση
Περ. 530-520 πΧ – Ανάπτυγμα
Σκηνή γυναικωνίτη

Ψευδο-Οφθαλμωτή κύλικα του Ζωγράφου του Άμαση, περ. 525 πΧ
Τύπου Α αλλά χωρίς δαχτυλίδι

Τρεις Χαρακτηριστικοί Αττικοί Μελανόμορφοι Αγγειογράφοι

Λυδός – 2 ενεπίγραφα «ο λυδός», 560 - 540 πΧ

Άμασης – 12-13 ενυπόγραφα, πάντα με εποίησεν, 560/550
– 530-525, ίσως και 520 πΧ

Χαρακτηριστικός ο αμφορέα με λαιμό με φουσκωτό σώμα
****Ζωγράφος του Άμαση**** - σχέση με Αίγυπτο;

Μελανόμορφος κιονωτός
Κρατήρας του Λυδού
550 πΧ

Εξηκίας – 14 ενεπίγραφα σε όλα πλην δύο το «εποίησεν».
Και αγγειοπλάστης και αγγειογράφος. Εισάγει νέα σχήματα
π.χ. Καλυκωτός κρατήρας

Αμφορέας του Εξηκία
540-530 πΧ

Αίας και Αχιλλέας παίζουν πεσσούς
Σκορ: 4 -3

Άγνωστο από τις πηγές

Διπλή υπογραφή εγραψεν και εποίησεν
Σε δυο σημεία του αγγείου

Αμφορέας του Ζωγράφου
του Άμαση
530-520 πΧ
Διόνυσος και Μαινάδες

Αμφορέας του Εξηκία - 540-530 πΧ
Αίας και Αχιλλέας παίζουν πεσσούς:
Λεπτομέρειες

Αμφορέας του Εξηκία

540-530 πΧ

Α όψη

Αναχώρηση/Επιστροφή Διόσκουρων

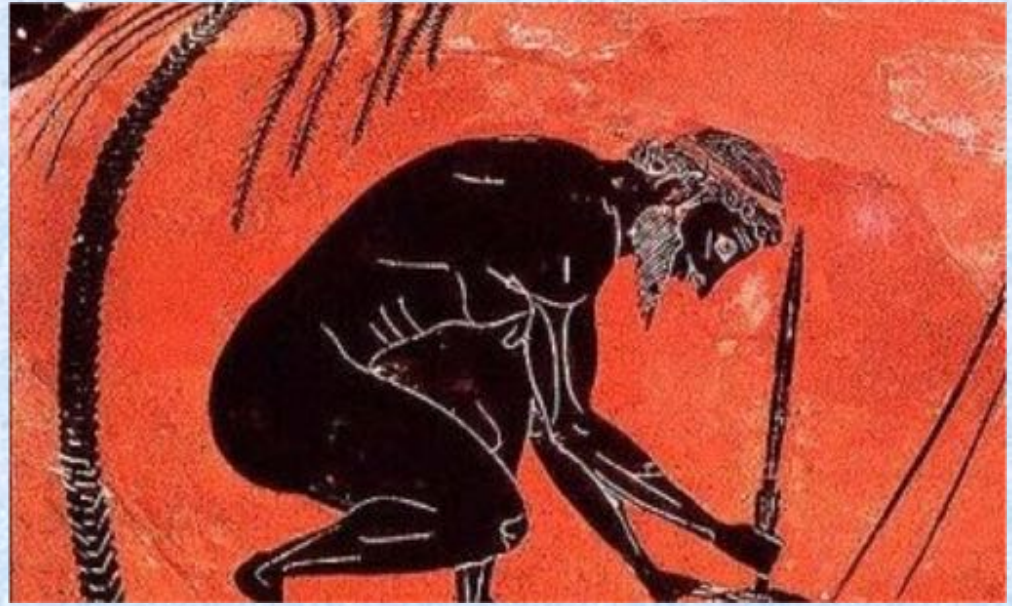
Τυνδάρεως, Λήδα, Καστωρ και Πολυδεύκης

Διβαθμιδωτή βάση

Δαχτυλίδι

«οκτάσχημη» διατομή λαβών

Αμφορέας του Εξηκία, περ. 530 πΧ

Η αυτοκτονία του Αίαντα

Αμφορέας του Εξηκία
540-530 πΧ

Αχιλλέας και Πενθεσίλεια (βασίλισσα Αμαζόνων)

Οφθαλμωτή κύλικα
(κοραλί φόντο στο εσωτερικό)
Τύπου Α
Εξηκίας
Περ. 530 πΧ

Υπογραφή του Εξηκία στο πόδι της κύλικας με κοραλί φόντο, περ. 530 πΧ

Κύλικα του Εξηκία με
κοραλί φόντο, 530 πΧ

Εσωτερικό
Διόνυσος σε τριήρη με άμπελο
Περιστοιχισμένος από δελφίνια

«Πλέων επί οίνοπα πόντον»

Ειδικό πέτρωμα που λέγεται
καολίνης

Πάνω από 120 έργα με υπογραφή
Νικοσθένης εποίησεν

Ζωγράφος Ν, Ζωγράφος ΒΜΝ

Ζωγραφίστηκαν από πολλά χέρια
Ίσως ιδιοκτήτης εργαστηρίου αντί για αγγειοπλάστης

Επιρροή από Ετρουσκικά πρότυπα
Πχ. «νικοσθενικός» αμφορέας, κάνθαρος, κύαθος
«νικοσθενική» πυξίδα, μαστοειδής σκύφος, στάμνος

Μαζικές εξαγωγές στην Ετρουρία

Ετρουσκικό bucchero, 7ος και 6ος αι. π.Χ. κύαθος, κάνθαρος, αμφορέας

Σχήματα που εισήγαγε ο Νικοσθένης:
Μαστοειδής σκύφος και κύαθος, τέλη 6^{ου} αι. πΧ

Αττικός μελανόμορφος
κύαθος, τέλη 6^{ου} αι πΧ

Γυναίκα ιπεύει πτηνό
Με κεφαλή φαλλού

Κύαθος του Νικοσθένη (από τον Ζωγράφος Ν),
περ. 530-520 πΧ

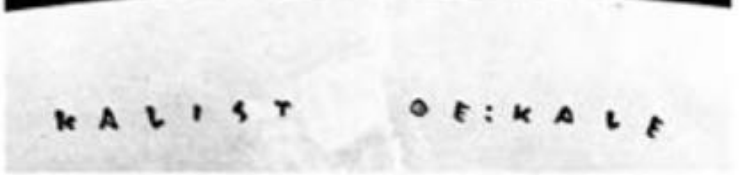

Αττικός μελανόμορφος
«νικοσθενικός» αμφορέας,
περ. 525 πΧ, Υ περ 31 εκ

ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΚΑΛΩΝ Ή «Ο ΤΑΔΕ ΚΑΛΟΣ» ΚΑΙ ΣΠΑΝΙΟΤΕΡΑ «Η ΤΑΔΕ ΚΑΛΕ»

Μια ειδική ομάδα επιγραφών απαντάται στον αττικό κεραμικό της αρχαϊκής και λιγότερο της κλασικής εποχής, οι οποίες εξυμνούν την ομορφιά κάποιου φέρελπι νέου αριστοκράτη («ο τάδε καλός») και σπανιότερα κάποιας γυναίκας («καλή»)

Λέξεις κλειδιά:

ΕΡΑΣΤΗΣ – ΕΡΩΜΕΝΟΣ – ΚΑΛΟΣ ΚΑΓΑΘΟΣ – ΣΥΜΠΟΣΙΟ – ΠΑΛΑΙΣΤΡΑ – ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΑ –
«ΠΑΙΔΙΚΑ ΔΩΡΑ»

Όρια μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής ζωής - όρια μεταξύ ετερόφυλου κι ομόφυλου έρωτα

Βλ. και *Συμπόσιο* Πλάτωνα

Παναθηναϊκοί αμφορείς (560 πΧ – 4^{ος} αι. μΧ και μεταγενέστερα)

566 πΧ Αναδιοργάνωση **Μεγάλων Παναθηναίων** – αγωνίσματα, τετραετία, έπαθλα

Στις αρχές 4^{ου} αι πΧ ο νικητής στο τέθριππο λάμβανε 140 Παναθ. Αμφορείς (37 κιλά λάδι ο ένας) Περίπου 1300 αμφορείς ανά γιορτή...

Τυπική διακόσμηση από 530 πΧ και εξής:

Α, **Αθηνά Πρόμαχος** με διασκελισμό, κίονες, πετεινοί, επιγραφή (Ψευδοπαναθηναϊκοί αμφορείς) Β, **αγώνισμα**

Παναθηναϊκός αμφορέας του Ζωγράφου του Κλεοφράδη, 525-500 πΧ:
Αθηνά Πρόμαχος και Παγκράτιο

Επισήματα ως σήματα κατατεθέν της κάθε χρονιάς / εργαστηρίου, π.χ. Πήγασος = Εργαστήριο του Ζωγράφου του Κλεοφράδη, γοργόνειο = εργαστήριο του Ζωγράφου του Βερολίνου – 404 πΧ επίσημα οι Τυραννοκτόνοι.

402 πΧ = **Ευκλείδιο αλφάβητο**, αντικατάσταση πετεινών από αγαλματικούς τύπους και αναγραφή του ονόματος του εκάστοτε **επώνυμου άρχοντος**, π.χ. Επί Χαρικλείδη (363/2 πΧ)

367/6 πΧ = η επιγραφή αναγράφεται πλέον κιονιδόν και όχι πλαγιαστά – εξαφανίζεται το ακτινωτό μοτίβο της βάσης – αρχαϊστική ενδυμασία Αθηνάς

Παναθηναϊκός Αμφορέας της
Ομάδας Kuban
Από την Κυρηναϊκή
Τέλη 5^{ου} αι. πΧ
Υ. 57 εκ
Α όψη
Τυραννοκτόνοι στο επίσημα

363/2 πΧ = Η Αθηνά στρέφεται προς τα δεξιά, χάνεται το επίσημα της ασπίδας – παραδείγματα με στατική Αθηνά, χωρίς διασκελισμό

Τέλη 4^{ου} αι πΧ = καταργείται το όνομα του επώνυμου άρχοντα και αντικαθίσταται από αυτό του αγωνοθέτη και του ταμία (δεν ξέρουμε πότε υπηρέτησαν...)

Ελληνιστική Εποχή = Παναθηναϊκοί αμφορείς με λευκό βάθος ως έπαθλα σε μουσικούς αγώνες, επιγραφές Εργαστηρίων, πχ Βάκχος εποίησεν, Εκφυλισμός των μοτίβων

Παναθηναϊκός Αμφορέας
από το Benghazi της Λιβύης
Περ. 323-22 πΧ

Λόγοι εφεύρεσης του Αττικού Ερυθρόμορφου Ρυθμού – περ. 525 πΧ

Αλλαγή τάσης/μόδας

Πειραματισμός και Καινοτομίες

Ζήτηση από μη-ελληνικές αγορές

Νέες τεχνικές και επιρροή από Ζωγραφική και Πλαστική – ανάγλυφη και επίπεδη γραμμή

Επίθεση αντί αφαίρεσης

Απελευθέρωση καλλιτέχνη: περίγραμμα και ποικιλία διάλυσης πηλού

Ανατομικές λεπτομέρειες, έκφραση, κίνηση – σε μεγαλύτερο βαθμό

Κοινωνικό και ιστορικό πλαίσιο

Το **συμπόσιο** ως κοινωνικός, θρησκευτικός θεσμός, σύμβολο της αριστοκρατίας, διασκέδαση και επιμόρφωση

Μουσική, διάλογος, ποίηση

Παλαίστρα: εκγύμναση σώματος /Μουσική και ποίηση/ βιοτεχνία (**τέχνη, τεχνίτες, βάνηυσοι**)

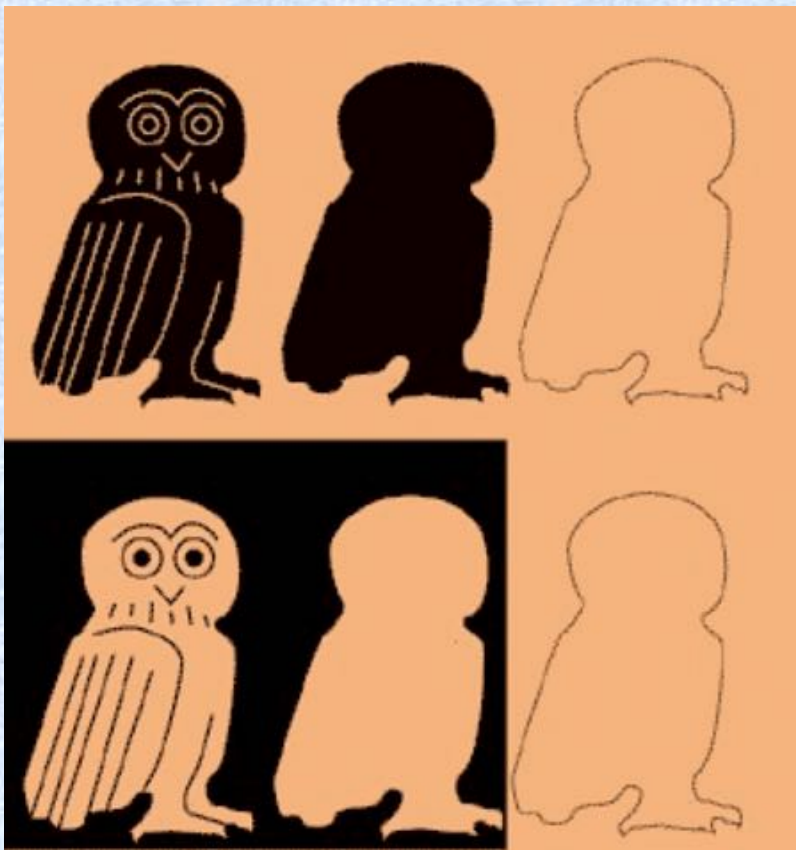
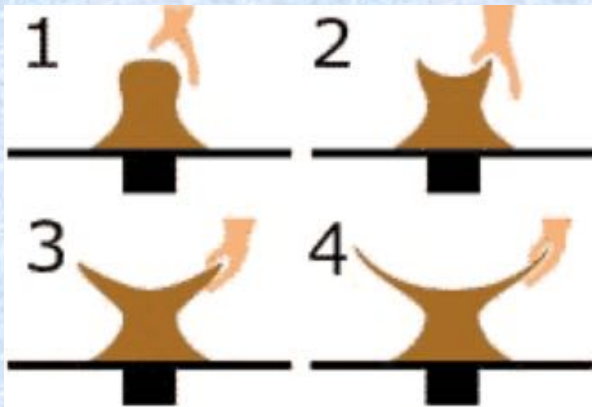
Εραστής και ερώμενος – καλός καγαθός

Μεταρρυθμίσεις Κλεισθένη (508/7 πΧ), τέλος Πεισιπρατιδών, κοινωνικές αναταραχές: αριστοκρατία, έμποροι, τεχνίτες

Ανάγλυφο κεραμέα
Από την Ακρόπολη
510 πΧ

Στάδια κατασκευής Αττικών αγγείων

Μελανόμορφη κύλικα του
κεραμέα Ανδοκίδα και
του Ζωγράφου του Λυσιππίδη
Περ. 520 πΧ

Δελφοί

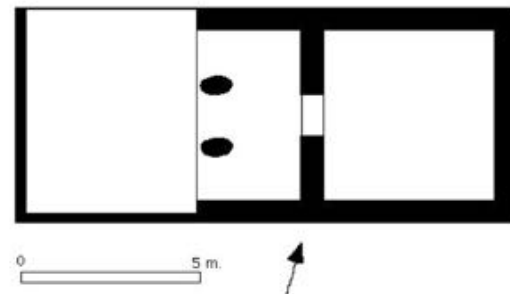

Ο θησαυρός των Σιφνίων στους Δελφούς, περ. 525 πΧ

Delphi, Treasury of the Siphnians (4)

Λεπτομέρεια αμφορέας του
Ζωγράφου του Ανδοκίδη,
Περ. 525 πΧ

Ηρακλής και Απόλλωνας παλεύουν
για το δελφικό τρίποδα

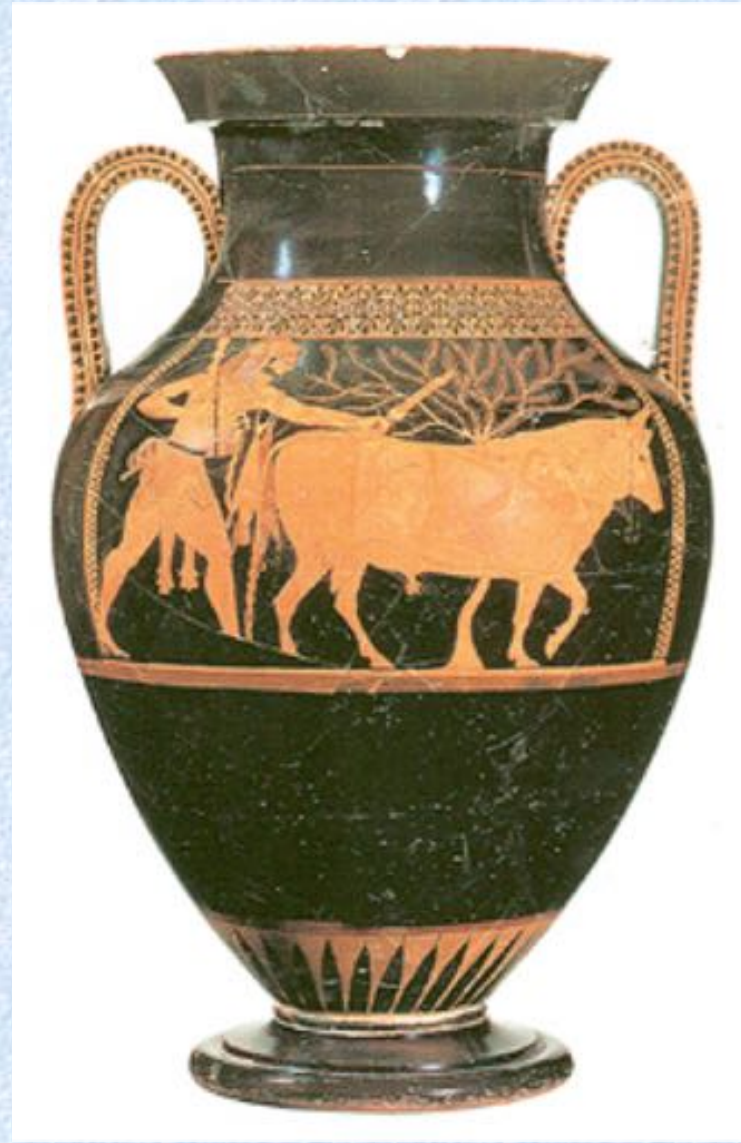
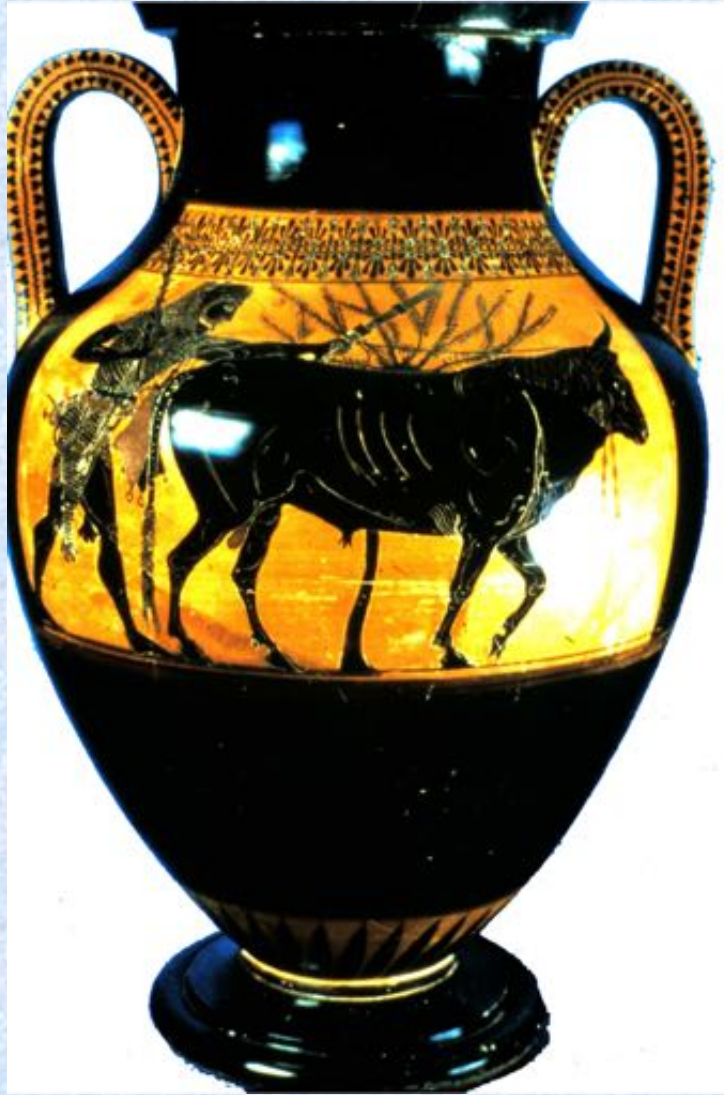
Το ίδιο θέμα κοσμεί το αέτωμα του
Θησαυρού των Σιφνίων στους Δελφούς,
Περ. 525 πΧ

Ενυπόγραφος αμφορέας του Ανδοκίδη, αποδίδεται στον Ζ του Ανδοκίδη, 525-520 πΧ
Γυναίκες κολυμπάνε – επίθετο μαύρο!

Αττικός Δίγλωσσος αμφορέας του Ζωγράφου του Ανδοκίδη, 525 πΧ
Ηρακλής και ταύρος, Υ περ. 54 εκ

Οι Πρωτοπόροι – Ευφρόνιος, Ευθυμίδης, Σμίκρος όλοι έδρασαν στα τέλη του 6^{ου} αι. ως αρχ. 5^{ου} αι πΧ

αλυκωτός κρατήρας του Ευφρόνιου και Ευξίθεου, περ. 515 πΧ

(από την Ετρουρία)

(Το αγγείο του \$1.000.000), Θάνατος Σαρπηδόνα

Αμφορέας του Ευθυμίδη, περ. 510 πΧ, Κωμαστές «Ως ουδέποτε Ευφρόνιος»

Υπογραφές, αναθήματα στην Ακρόπολη, πειράγματα μεταξύ τους, προβάλλονται σα να είναι αριστοκράτες (βλ συμπόσιο) => Ερωτήματα σχετικά με την κοινωνική τους θέση

Στάμνος του Σμίκρου, 510-500 πΧ, Συμπόσιο -Η 1^η αυτοπροσωπογραφία στη Δυτική Τέχνη

Ευφρόνιος – 11 υπογραφές έγγραφσεν (520-500 πΧ), κι άλλες τόσες εποίησεν (περ. 500-480 πΧ), ποτέ και οι δυο μαζί.

Ως αγγειοπλάστης συνεργάστηκε με τους: Ονήσιμο, Ζ του Αντιφώντα και Ζωγράφο του Πιστόξενου. Δημιουργία αυτόνομου εργαστηρίου; Ή...

Ανάθημα περ. 480 στην Αθηνά Υγεία => αναγκαστικά περιορίστηκε στην αγγειοπλαστική; Θέματα: Ηρακλής (υπέρ Πεισίστρατου;), Λέαγρος καλός – χάρη, πλούτος γραμμής – πολυπρόσωπες συνθέσεις

Ελάχιστα έργα του έχουν βρεθεί στον ελλαδικό χώρο, τα περισσότερα στην Ιταλία

Σμίκρος – 3 ενυπόγραφα έργα. Χαρακτηριστικό σχήμα ο στάμνος. Αυτοπροσωπογραφία Ρεαλιστικά θέματα

Ευθυμίδης – 10 ενυπόγραφα 7 έγγραφσεν (τα 4 με το πατρώνυμο Πολλίου – χαλκοπλάστης κατά Πλίνιο, έχουμε εννιά βάρθρα από την Ακρόπολη, ίσως έργο του Ευθυμίδη η πήλινη αναθηματική πλάκα του Πολλία με την Αθηνά σε μελανόμορφη τεχνική), 2 εποίησεν, 1 κενό. Τέλη 6^{ου} αι. πΧ Άλλο θεματολόγιο από τον Ευφρόνιο: Μεγακλής καλός (Αλκμαιωνίδης), Θησέας – συντηρητικός αλλά με καινοτομίες π.χ. Τρίτη διάσταση, προοπτική Ολιγοπρόσωπες συνθέσεις

Φιντίας – 10 φορές υπογράφει με διαφορετική ορθογραφία. Ξένος ή βοηθός; 7 έγγραφσεν, 3 εποίησεν. 525-520 πΧ.

Επαινεί τον Λέαγρο και τον Μεγακλή, στοιχεία μελανόμορφου Σαν κεραμέας συνεργάστηκε με τον μετέπειτα Ζ του Βερολίνου

Ζωγράφος του Σωσία – ονομάστηκε από τον κεραμέα Σωσία, πρωτοπόρος στα σχήματα

Καλυκωτός
κρατήρας του
Ευφρόνιου και
Ευξίθεου, περ.
515 πΧ (από την
Ετρουρία)

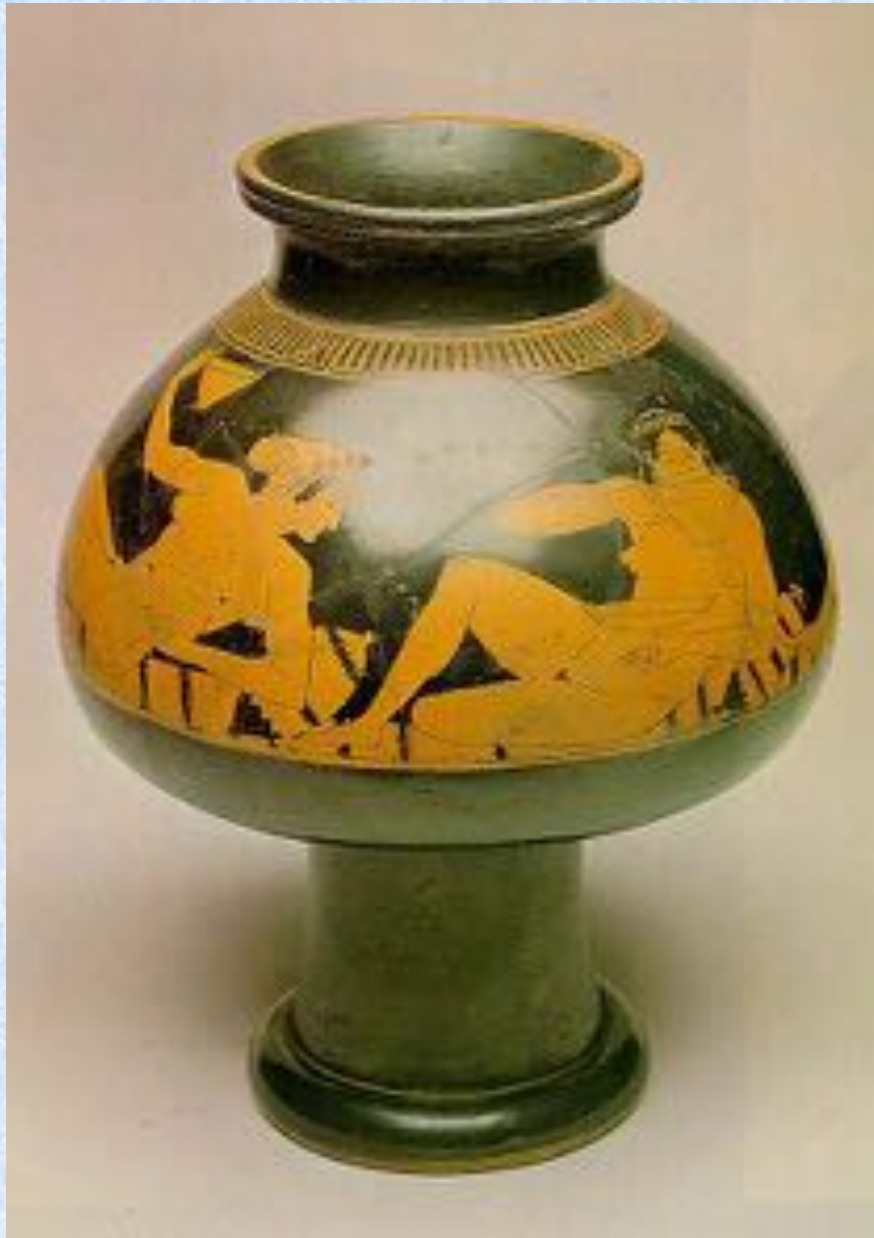
A= Θάνατος
Σαρπηδόνα
B = οπλισμός
πολεμιστών

Καλυκωτός κρατήρας του Ευφρόνιου, περ. 510 πΧ. Από την Ιταλία (Λούβρο)
Ο Ηρακλής παλεύει με τον Ανταίο

Ψυκτήρας του Ευφρόνιου (Αγ. Πετρούπολη),
505-500 πΧ – Συμπόσιο εταίρων

Κότταβος στόχος ο Λέαγρος

Κύλικα του αγγειοπλάστη Καχρυλίωνα
Και του Ευφρόνιου, από το Νυλσί,
520-500 πΧ
Λέαγρος Καλός

Ψυκτήρας Σμίκρου, περ. 510 πΧ (Μαλιμπού) – Ο Ευφρόνιος φλερτάρει τον Λέαγρο

Στάμνος του Σμίκρου (Βρυξέλλες),
510-500 πΧ
Συμπόσιο

Στάμνος του Σμίκρου (Βρυξέλλες),
510-500 πΧ
Συμπόσιο

Λεπτομέρεια αυτοπροσωπογραφίας

Αμφορέας Α του Ευθυμίδα, περ. 510 πΧ
Κωμαστές

«Ευθυμίδης έγγραφσεν»

Κώμαρχος: «Ως ουδέποτε Ευφρόνιος»

Αμφορέας του Ευθυμίδη, περ. 510 πΧ, Α όψη = Κωμαστές «Ως ουδέποτε Ευφρόνιος»

Β όψη = Οπλισμός Έκτορα παρουσία της μητέρας και πατέρα του (Πρίαμος και Εκάβη)

Κύλικα του Ζωγράφου του Σωσία
Εισαγωγή Ηρακλή στον Όλυμπο
Περ. 500 πΧ

Κύλικά του Ζωγράφου του
Σωσία. Περ. 500 πΧ
Από το Vulci
Ο Αχιλλέας περιποιείται
το τραύμα του Πατρόκλου

Αγγειογράφοι μεγάλων ερυθρόμορφων αγγείων της Ύστερης Αρχαϊκής Εποχής (500-490/80 πΧ)

Ζωγράφος του Κλεοφράδη - το πραγματικό του όνομα είναι Επίκτητος (υπογραφή σε πελίκη), αλλά για να μην υπάρξει μπέρδεμα με τον ομώνυμο κυλικογράφο κράτησαν το ψευδώνυμο.

Προέρχεται από τη συνεργασία του σε μια γιγαντιαία κύλικα του αγγεοπλάστη Κλεοφράδη [Αμάσ]ιδος.

Ο Ζ του Κλεοφράδη έκανε επίσης Παναθηναϊκούς αμφορείς την περίοδο 490-470 πΧ με τον πήγασο ως επίσημα της ασπίδας της Αθηνάς και σήμα κατατεθέν του εργαστηρίου του.

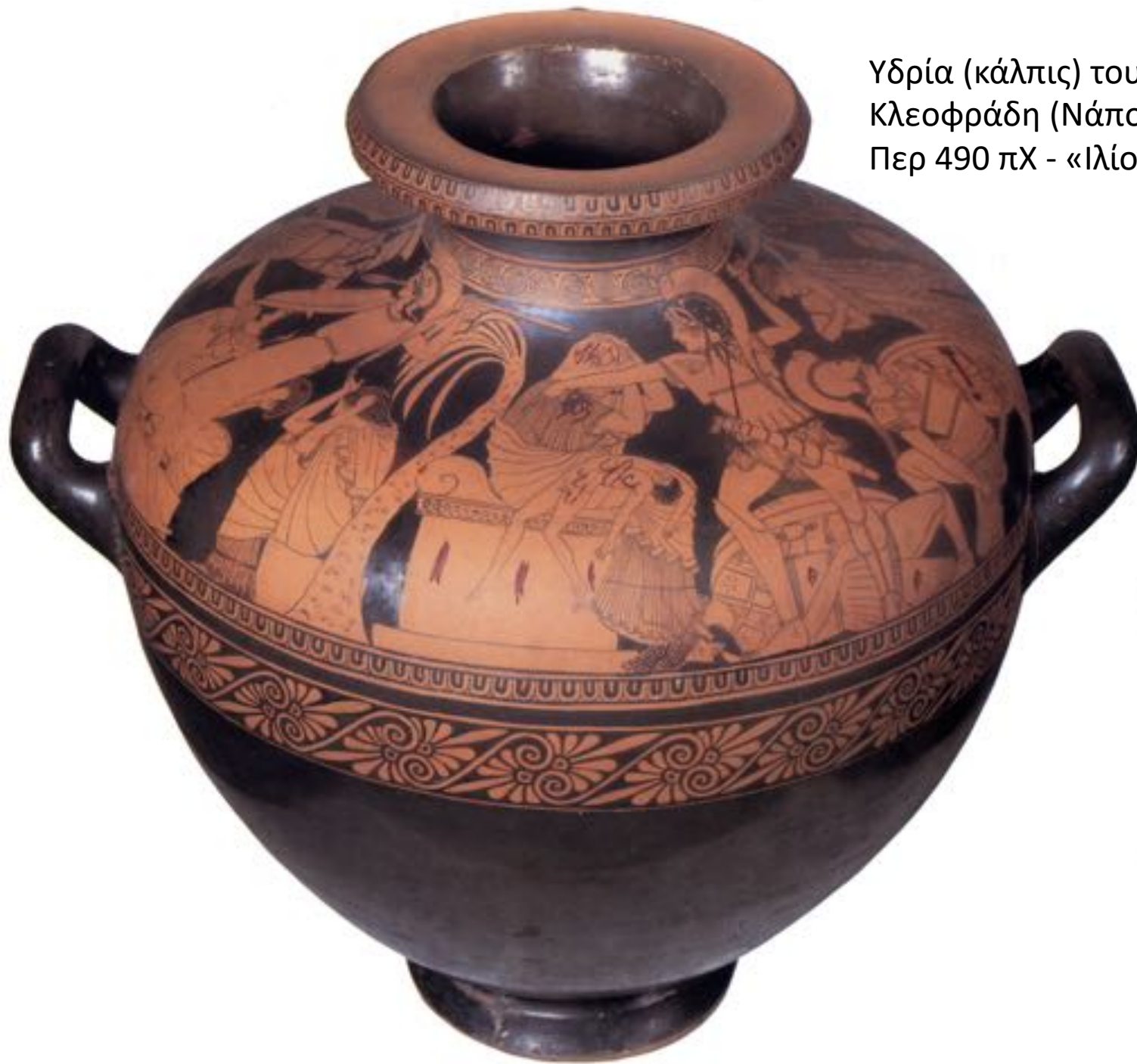
«Δάσκαλός» του ο Ευθυμίδης.

Ζωγράφος του Βερολίνου – επιρροή από Φιντία και Ευθυμίδα. Παραλλαγές σχημάτων και

Εξαιρετικό σχέδιο, ειδικά σε συμπλέγματα. Ζωγραφικότητα. Συνεργάστηκε με τον κεραμέα Γόργο, και διακόσμησε και παναθηναϊκούς αμφορείς με «σήμα κατατεθέν» το γοργόνειο ως επίσημα της ασπίδας της Αθηνάς

Θεωρείται «δάσκαλος» του Ζ του Αχιλλέα

Υδρία (κάλπις) του Ζωγράφου του Κλεοφράδη (Νάπολη). Υ περ. 31 εκ Περ 490 πΧ - «Ιλίου Πέρσις»

Κασσάνδρα, Παλλάδιο, Πρίαμος, Αστυάνακτας, Νεοπτόλεμος, Ανδρομάχη;

Αινείας με Αγχίση και Ασκάνιο, Αίας Λοκρός και Κασσάνδρα

Πελίκη του Ζ του
Βερολίνου
Από το Cerveteri, περ.
490 πΧ

Πρώιμη Κλασική Εποχή – 480-460/50 πΧ

Μανιερίστες (εξάρτηση από την αρχαϊκή εποχή): ραδινές μορφές, μικρά κεφάλια, Υπερβολικές και ψεύτικες χειρονομίες, λεπτομέρειες και εξεζητημένες πτυχώσεις ενδυμάτων. Αδιαφορία για ρεαλισμό, κοινοτυπία θεμάτων. Θεατρικότητα.

Κυριαρχούν τα διονυσιακά θέματα, το συμπόσιο αλλά και μυθολογικά επεισόδια που παραπέμπουν στην ιστορική παργματικότητα – βασικά σχήματα: κιονωτοί κρατήρες, κάλπεις, πελίκες

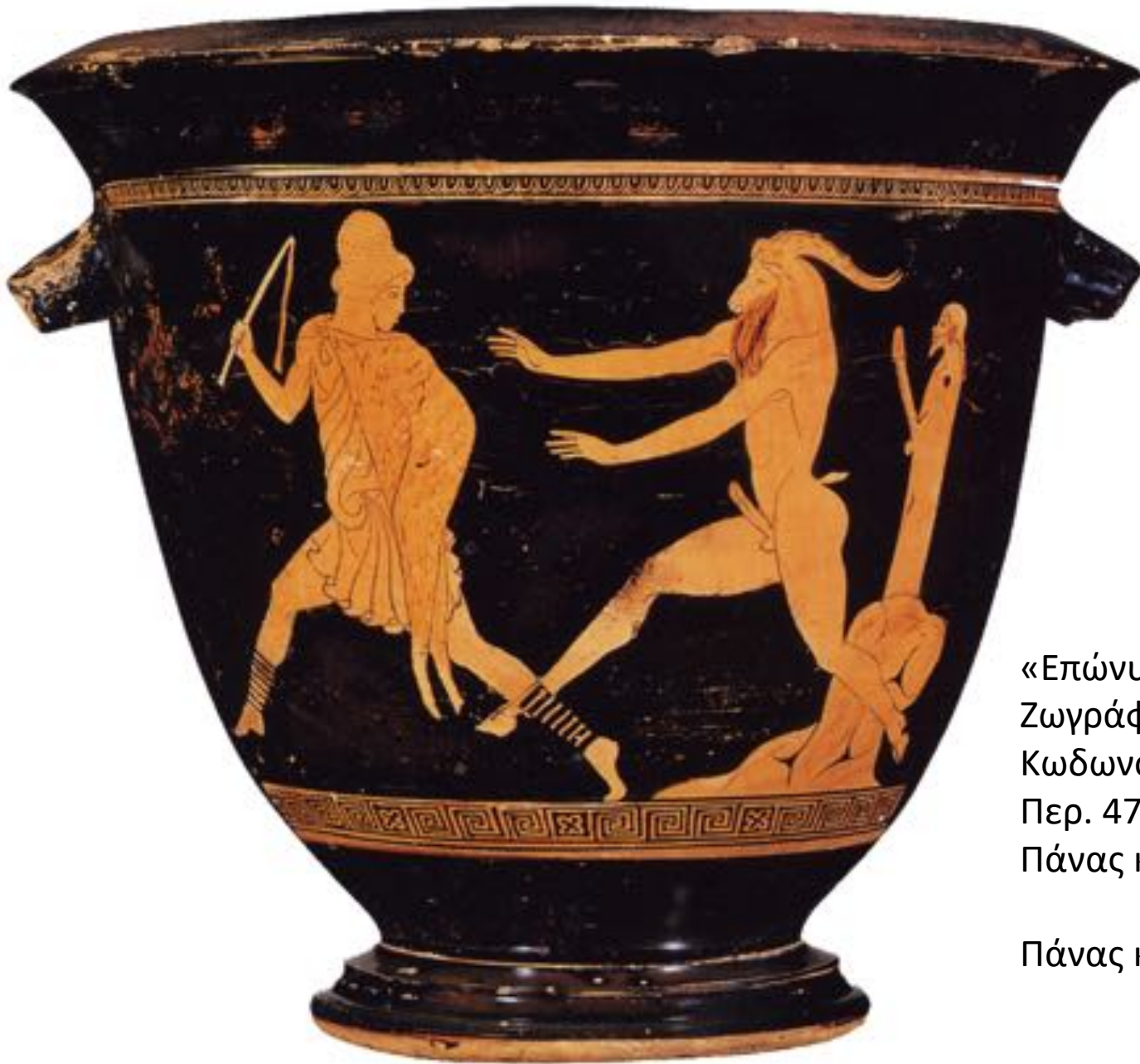
Ζωγράφος του Πανός – 480-460 πΧ, διακοσμεί πληθώρα σχημάτων και έχει αρκετή ποικιλία στο ρεπερτόριό του. Παρωχημένες μορφές στα ύστερα έργα του.

Ζωγράφος των Νιοβιδών – περ. 470-460 πΧ. Επιρροή από Μεγάλη Ζωγραφική (Πολύγνωτος), Εσωτερικός κόσμος και ψυχογράφιση.

Άλλοι Αγγειογράφοι Κλασικής εποχής

Ζωγράφος της Πενθεσίλειας – περ. 460-450 πΧ. Κυρίως κάνει κύλικες, γύρω στα 400 έργα του αποδίδονται. Πειραματισμός με πολυχρωμία, λεπτό σχέδιο και λευκό βάθος

Ζωγράφος του Αχιλλέα – περ. 450 πΧ. Εκφραστικότητα, λευκές λήκυθοι

«Επώνυμο» αγγείο του
Ζωγράφου του Πανός.
Κωδωνόσχημος κρατήρας
Περ. 470 πΧ
Πάνας και νέος, ερμαϊκή στήλη

Πάνας και Περσικά

«Επώνυμο» αγγείο του
Ζωγράφου του Πανός.
Κωδωνόσχημος κρατήρας
Περ. 480-70 πΧ
Άρτεμις και Ακταίων

Στησίχορος

Αττικός Καλυκωτός κρατήρας του
Ζωγράφου των Νιοβιδών
(επώνυμο αγγείο), περ. 460 πΧ
Από το Ορβιέτο, Ετρουρία

Άρτεμις και Απόλλων σκοτώνουν
τα παιδιά της Νιόβης

Πολυεπίπεδο έργο
Υποδήλωση τοπίου
Ζωγραφικότητα
Απόδοση συναισθημάτων
Πλαστικότητα μορφών

Καλυκωτός κρατήρας του
Ζωγράφου των Νιοβιδών
(επώνυμο αγγείο), περ. 460 πΧ
Από το Ορβιέτο, Ετρουρία
λεπτομέρειες

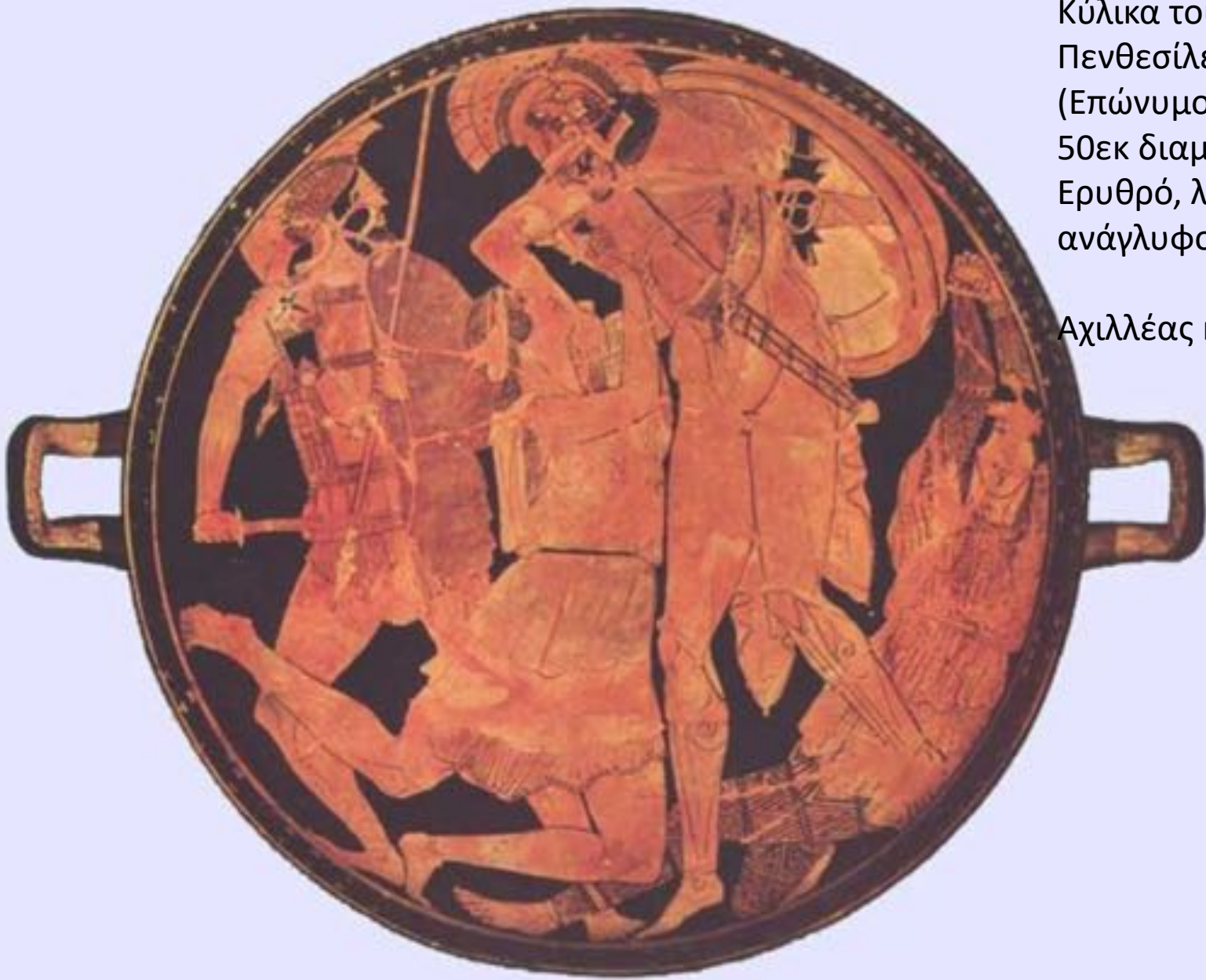
Άρτεμις και Απόλλων σκοτώνουν
τα παιδιά της Νιόβης

© Copyright Beazley Archive, University of Oxford
Downloaded by Guest Database User on 10/12/2009 11:08:55
From IP Address: 147.52.234.144
Licence Plate AA9514802
This image is not for publication. It is registered & fingerprinted.

Σύγκριση Απόλλωνα από το Δυτικό αέτωμα του ναού του Δία στην Ολυμπία, 456 πΧ

Με τον Απόλλωνα του κρατήρα του Ζωγράφου των Νιοβιδών, περ. 460 πΧ

Κύλικα του Ζωγράφου της
Πενθεσίλειας, περ. 460 πΧ
(Επώνυμο έργο)

50εκ διαμ., από το Vulci
Ερυθρό, λευκό, χρυσό,
ανάγλυφο;ς πηλός

Αχιλλέας και Πενθεσίλεια

Πυξίδα λευκού βάρθους
του Ζωγράφου της Πενθεσίλειας
Περ. 460-450 πΧ
Κρίση του Πάρη

Επίδραση Μεγάλης Ζωγραφικής

Αμφορέας τύπου Β του Ζωγράφου του Αχιλλέα
Περ. 450 πΧ – Υ περ 65 εκ

Αχιλλέας και Βρισηίδα

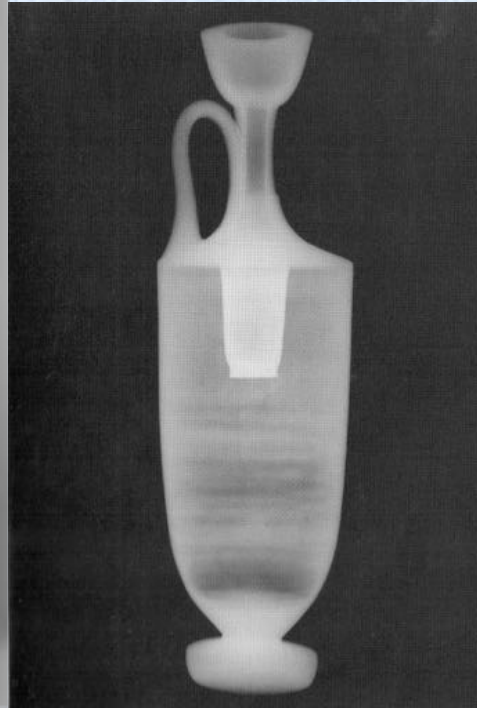
Ρωμαϊκό μαρμάρινο
αντίγραφο χάλκινου
Πρωτοτύπου του
Δορυφόρου του Πολυκλείτου
Μέσα 5^{ου} αι. πΧ

Αντιστήριξη/contrapposto

Λευκές λήκυθοι του
από την Αθήνα
450-440 πΧ

Ακριβά ελαιοδοχεία/αρωματοδοχεία αλλά και
Οικονομικά τρυκ...

Δύσκολη τεχνική με πολύ καθαρό πηλό (=> λευκό «χρώμα») και επίθετα χρώματα μετά την όπτηση => ζωγραφική απόδοση αλλά εύκολη και γρήγορη φθορά. Σπανια εκτός Αττικής
Κατά κύριο λόγο σε ληκύθους και άλλα αγγείων που προορίζονται ως αναθήματα ή ταφικά κτερίσματα. Θεματολογία ληκύθων: κατά κύριο λόγο επίσκεψη σε τάφους και συναφή, πχ Χάρων και το περασμα του Αχέροντα, Ερμής Ψυχοπομπός

Κλασική Περίοδος 450-420 πΧ

Πολύγνωτος (3 συνολικά με αυτό το όνομα, συμβατικά οι άλλοι δυο λέγονται Ζωγράφος της Ναυσικάς και Ζωγράφος του Lewis). Ο Πολύγνωτος έκανε κυρίως μεγάλα έργα και είχε πολλούς μαθητές

Ζωγράφος του Θανάτου – ληκυθογράφος

Ζωγράφος της Φιάλης – μαθητής του Ζ του Αχιλλέα, χαρακτηριστικά κόκκινα περιγράμματα μορφών, πολυχρωμία. Σιγά σιγά καταργεί την ανάγλυφη γραμμή στις λευκές ληκύθους

Ζωγράφος του Κλεοφώντα – λόγω επιγραφής καλού, επιρροή από Παρθενώνα – όστρακα που αποδίδονται στο Ζ του Κλεοφώντα βρέθηκαν στο εργαστήριο του Φειδία στην Ολυμπία

Ύστερη Κλασική/Πλούσιος Ρυθμός 420-370 πΧ

Έντονη γραμμική προοπτική, φωτοσκίαση, λεπτότητα πτυχώσεων

Εργαστήριο του Ζωγράφου του Μειδία – Μειδίας κεραμέας

Ζωγράφος του Προνόμου

Ζωγράφος του Τάλω

Αγγεία Kertch (Kerch, Κερτς) – 370 πΧ και εξής

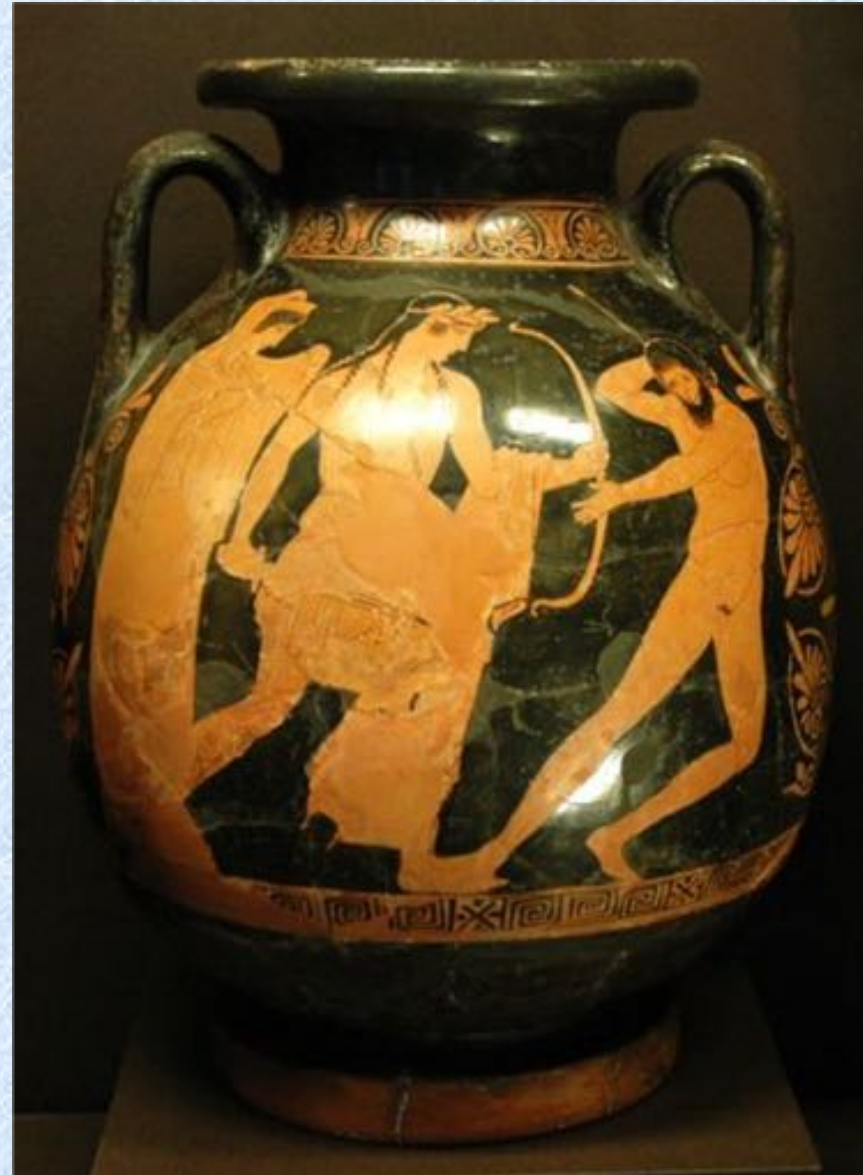
Άνοιγμα στις αγορές της Ανατολής - Επίδραση όχι τόσο από Ζωγραφική, όσο από πλαστική.

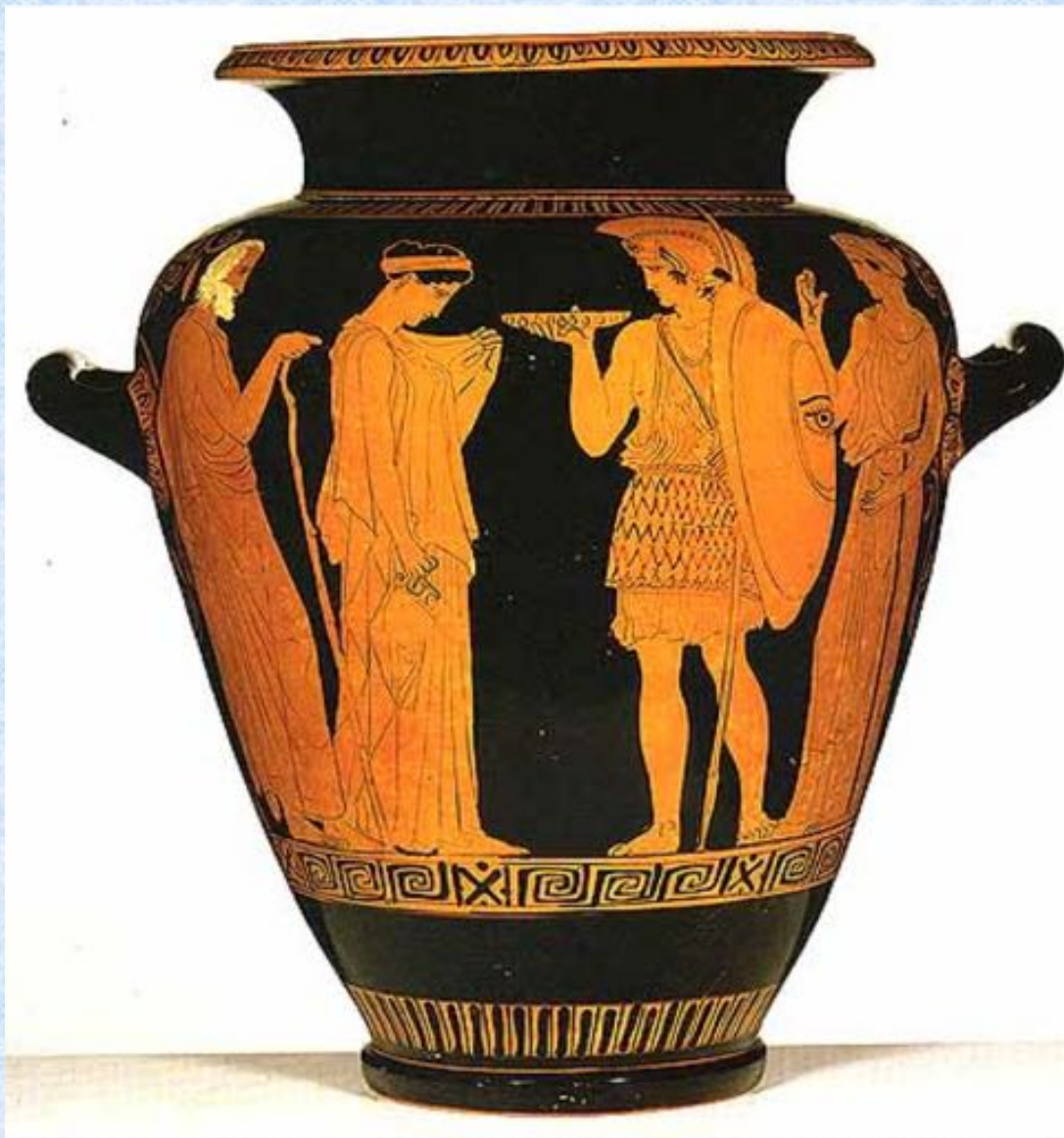
Ζ του Μαρσύα και Ζωγράφος των Ελευσινίων Μυστηρίων ξεχωρίζουν

Κάλπιν του Εργαστηρίου του Πολύγνωτου
Περ. 440/30 πΧ
Γυναίκες, ποίηση, μουσική

Στάμνος του Πολύγνωτου
Περ. 440 πΧ
Απόλλων και Τιτυός

Στάμνος του Ζωγράφου του
Κλεοφώντα, περ. 430 πΧ

Αναχώρηση πολεμιστή

Παρθενώνεια επίδραση

Αττική ερυθρόμορφη υδρία

Από την Αθήνα, Υ περ. 53 εκ

Περ. 420/10 πΧ

Υπογραφή Μειδία ως κεραμέας

Αρπαγή Λευκιπιδών από τους
Διόσκουρους και Ηρακλής στον
Κήπο των Εσπερίδων

προσωποποιήσεις, πχ Πειθώ
έμφαση στις
γυναικείες μορφές

**Ύστερη Κλασική/Πλούσιος
Ρυθμός 420-370 πΧ**

Έντονη γραμμική προοπτική,
φωτοσκίαση, λεπτότητα
πτυχώσεων

Διονυσιακά θέματα στην
κεραμική, αλλά και
οικογενειακές σκηνές, λατρεία
Αφροδίτης

Ελικωτός κρατήρας του Ζωγράφου του Προνόμου
Από το Ρυνο (κοντά στον Τάραντα), περ. 400 πΧ

Ηθοποιοί και μουσικοί παρουσία Διονύσου και
Αριάδνης

Πρόνομος: Θηβαίος Αυλητής

Δημήτριος: συγγραφέας σατυρικού δράματος

Αττική ερυθρόμορφη υδρία ρυθμού Κερτς
Από το Κερτς της Ουκρανίας (Παντικάπαιον)
Περ. 360/50 πΧ – Υ. περ 52 εκ

Αθηνά και Ποσειδών ερίζουν για την Αθήνα

(Πού αλλού το συναντούμε το θέμα;;;)

Ανάγλυφος πηλός, πολυχρωμία με επίθετα
Χρώματα, χρυσό, λευκό, ερυθρό, γαλάζιο

Επίδραση όχι τόσο από Ζωγραφική, όσο από
πλαστική

Εργαστήρια Μεγάλης Ελλάδος:

Απουλικό, Λευκανικό (Λουκανικό), Καμπανικό, της Ποσειδωνίας (Paestum) και Σικελικό
 Γνωστά πάνω από 25.000 αγγεία, τα μισά και πάνω από το απουλικό εργαστήριο.

Απουλικός Ελικωτός κρατήρας
 Του Ζωγράφου της Βαλτιμόρης,
 περ. 320 πΧ. Υ. Περ. 90 εκ
 Ερμής ή Ορφέας - Ναίσκος

Απουλικό ψαροπινάκι, μέσα 4^{ου} αι :

Κωδωνόσχημος κρατήρας του Πύθωνα – Ποσειδωνιακό εργαστήριο, περ. 340 πΧ Υ. περ. 50 εκ. Αλκμήνη και η χρυσή βροχή